

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА ТЮТЮНОПУШЕНЕТО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 2007-2010 Г.

РАБОТНА ПРОГРАМА

№ по ред	Дейност	Изпълнители	Срок	Резултати/Индикатори
1	2	3	4	5
1.	Изграждане на структури за управление и координиране на дейностите по ограничаване на тютюнопушенето и по изпълнение на програмата			
1.1.	Актуализиране състава на Съвета за ограничаване и предотвратяване на тютюнопушенето и провеждане на редовни заседания.	МЗ	2007 г. и текущ	Работещ СОПТ, който провежда заседания всяко тримесечие
1.2.	Сформиране на Програмен съвет с широко участие на представители на държавни, неправителствени и стопански организации за непосредствено оперативно ръководство на програмата на национално ниво.	МЗ	2007 г.	Сформиран ПС, одобрен от министъра на здравеопазването
1.3.	Изграждане на система за отчитане, обратна връзка и контрол по изпълнението на дейностите на национално и областно ниво.	МЗ, НЦЗИ	2007 г.	Създадена система за отчитане и контрол по изпълнението на дейностите
1.4.	Създаване и поддържане на интернет страница на програмата.	МЗ	2007 г. и текущ	Създадена и поддържана с актуална информация интернет страница на програмата
1.5.	Наемане на технически сътрудници за реализация на дейности по програмата и заплащане на възнаграждение.	МЗ	2007 г. и текущ	Назначени лица на граждански договор
2.	Прилагане на ценови и данъчни мерки за намаляване търсенето на тютюневи изделия			
2.1.	Запазване на високи ценови равнища на тютюневите изделия.	МФ	Текущ	Намалено потребление на тютюневи изделия
2.2.	Прилагане на данъчна политика, водеща до увеличаване размера на данъците за тютюневите изделия.	МФ	2009 г.	Увеличени цени на тютюневите изделия
3.	Разработване на пакет от дейности за ограничаване на пасивното тютюнопушене			
3.1.	Актуализиране на Наредбата за условията и реда, при които се допуска по изключение тютюнопушене в обособени зони на закритите обществени места и на закритите работни помещения.	МЗ		Влезли в сила променени текстове на наредбата
3.2.	Провеждане на социологическо проучване за нагласите на населението по предлаганите промени в наредбата. Ежегодно проследяване на промените в нагласите на населението.	МЗ	2007 г. и ежегодно	Проведени проучвания, оповестени резултати
3.3.	Провеждане на широка медийна кампания за ползите от забрана на тютюнопушенето на работните места.	МЗ	Постоянно през цялата 2007 г.	80% от населението подкрепя забраната на тютюнопушенето на работните места

3.4.	Поддържане на on line връзка чрез страницата на програмата за отчитане мнението на населението по въвеждане на пълната забрана на тютюнопушенето на работните места.	МЗ	Постоянно през цялата 2007 г.	80% от населението подкрепя забраната на тютюнопушенето на работните места
3.5.	Провеждане на контрол по спазване изискванията на Наредбата за условията и реда, при които се допуска по изключение тютюнопушене в обособени зони на закритите обществени места и на закритите работни помещения. Обявяване на резултатите от проверките чрез средствата за масово осведомяване и интернет страницата на програмата.	МЗ, РИОКОЗ	текущо	Намален брой на констатираните нарушения и повсеместно спазване на наредбата
4.	Въвеждане на забрана за директна и индиректна реклама и промоция на тютюневи изделия			
4.1.	Въвеждане в българското законодателство на забрана на всички форми на директна и индиректна реклама на тютюневи изделия и пушене.	МЗ, МИЕ	2008 г.	Въведена пълна забрана на рекламата на тютюневи изделия и пушене
4.2.	Въвеждане в българското законодателство на всеобхватна забрана на трансграничната реклама на тютюневи изделия с произход територията на Република България.	МЗ, МИЕ	2008 г.	Въведена пълна забрана на трансгранична реклама на тютюневи изделия
4.3.	Въвеждане в българското законодателство на забрана за употребата на преки и косвени стимули от страна на производители и търговци, които насърчават закупуването на тютюневи изделия от населението.	МЗ, МИЕ	2008 г.	Въведена забрана за употреба на преки и косвени стимули за насърчаване закупуването на тютюневи изделия
5.	Осигуряване на възможности за обучение, комуникация и обществена информираност за вредата от тютюнопушенето и начините за преодоляване на тютюневата зависимост			
5.1.	Подобряване на качеството на училищното образование и възпитание по проблемите на тютюнопушенето	МОН, МЗ	2007 г. и текущ	Брой часове в училищата, посветени на проблематиката, свързана с тютюнопушенето, съобразно възрастта на учениците. Намалено ниво на разпространение на тютюнопушенето сред учениците с 5% към 2010 г. спрямо регистрираното през 2007 г.
5.1.1.	Разработване и отпечатване на образователни материали за учители и ученици.	МЗ, НЦООЗ	2007 г. и текущ	Разработени образователни материали
5.1.2.	Осигуряване на възможности за допълнителна квалификация на учители за работа със здравно-образователни програми по проблемите на тютюнопушенето	МЗ, НЦООЗ МОН	2007 г. и текущ	Брой обучени преподаватели
5.1.3.	Обучение на ученици за прилагане на подхода "Връстници обучават връстници"	МЗ, НЦООЗ МОН	2007 г. и текущ	Брой училища, които прилагат подхода "Връстници обучават връстници" в училищните програми за здравно образование
5.2.	Разработване на образователни материали за учителите и децата в детските градини.	МЗ, НЦООЗ	2007 г. и текущ	Разработени образователни материали за учителите и децата в детските градини.
5.3.	Разработване на здравно-образователни програми и прилагане на методи за отказване от тютюнопушенето сред студенти и военнослужещите в българската армия.	МЗ, НЦООЗ, Висши	2007 г. и текущ	Разработени специфични програми и методи. Приложени методи за отказване сред студентите от най-малко 5 ВУ.

		училища МО		Намалено тютюнопушене сред студенти и военнослужещи с 2% годишно
5.4.	Провеждане на курсове за медицински специалисти по прилагане на методи за отказване от тютюнопушенето. Разработване и отпечатване на ръководства, създаване на учебни видеофилми и други материали, подпомагащи обучението.	МЗ, НЦООЗ	текущ	Проведени най-малко 6 курса годишно. Разработени и издадени материали. Намалено тютюнопушене сред мед. специалисти и техните пациенти с 2% годишно
5.5.	Въвеждане в учебната програма на студентите по медицина, стоматология и фармация на модул за развиване на умения за консултиране по проблемите на тютюнопушенето и за отказване от тютюнопушене	МЗ, МУ	2007 г.	Включени занятия в обучението за студенти в МУ Намалено тютюнопушене сред студентите от МУ с 2% годишно
5.6.	Разработване на ефективни образователни програми за населението с цел предотвратяване на пропушването, както и за здравните рискове в резултат на тютюнопушенето и излагането на въздействие на тютюневия дим, за преимуществата от прекратяване на тютюнопушенето и от здравословен начин на живот без тютюн.	МЗ, НЦООЗ	текущ	Създадени програми; проведено проучване за установяване на ефективността им.
5.7.	Разпространение и прилагане на тези програми преимуществено сред работещите в образователните институции, в лечебните заведения, в местата за спорт, сред социални работници, специалисти от медиите, лица, вземащи решения и сред други целеви групи от населението.	МЗ, НЦООЗ, РИОКОЗ, НПО	текущ	Проведени по минимум 2 обучения годишно за всяка една от групите във всяка област. Намалено тютюнопушене сред посочените групи с 2% годишно
5.8.	Повишаване информираността на населението и особено на децата, младежите и уязвимите групи за: - рисковете за здравето при тютюнопушене; - развитието на зависимост; - медицинската и социалната цена на консумацията на тютюневи изделия; - опасностите от излагането на цигарен дим; - ползата от прекратяване на пушенето и живот без цигарен дим.	МЗ, НЦООЗ, РИОКОЗ	текущ	Намалено разпространение на тютюнопушенето сред населението с 2% годишно. Брой проведени информационни кампании за отделните целеви групи. Брой достигнати представители на целевите групи от информационните кампании.
5.8.1.	Провеждане на кампании за информиране на населението за вредата от тютюнопушенето, за ползите от отказване и за формиране на обществена нетърпимост към тютюнопушенето.	МЗ, НЦООЗ, РИОКОЗ, медии	2007 г. и постоянно	Провеждани целогодишни кампании. Намалено разпространение на тютюнопушенето сред населението с 2% годишно
5.8.2.	Създаване и излъчване на документални филми, аудио и видео клипове за вредата от тютюнопушенето; разработване, отпечатване и разпространение на печатни материали (постери, книги, брошури, дигитални), компютърни игри, дискове с информационни и учебни материали, предназначени за различни целеви групи, превод и разпространение на чуждестранни материали, организиране на конкурси и изложби.	МЗ, НЦООЗ	ежегодно	Реализирани кампании за информиране на населението, издадени печатни материали, излъчени телевизионни клипове и филми Разработен и излъчен поне 1 документален филм годишно
5.8.3.	Провеждане на семинари с журналисти на централно и областно ниво за предоставяне на актуална информация за здравно-социалните и икономически вреди от тютюнопушенето.	МЗ, НЦООЗ, РИОКОЗ, медии	2007 г. и ежегодно	Увеличен брой журналисти и материали, публикувани по темата за вредата от тютюнопушенето. Брой проведени семинари и участвали журналисти.

				Брой публикации в национални и регионални медии
5.8.4.	Учредяване и връчване на годишни награди на медии и журналисти с най-активно участие в борбата с тютюнопушенето, както и на собственици на заведения за хранене и развлечения и предприятия, предлагащи най-добри услуги и условия за работа в среда, свободна от тютюнев дим.	МЗ	2007 г. и ежегодно	Брой журналисти и материали, включени в конкурса Брой собственици на заведения и предприятия, включени в конкурса
5.8.5.	Финансиране на конкурсен принцип разработването и реализацията на здравно-образователни проекти от НПО, училища, младежки клубове, РИОКОЗ, лечебни и здравни заведения и др. за превенция на тютюнопушенето.	МЗ	2007 г. и ежегодно	Проведени ежегодни конкурси. Подобрено качество на проектите. Брой на участниците в конкурсите.
5.9.	Изготвяне на предложение за включване в Националния рамков договор на диагностиката и лечението на тютюневата зависимост и услугите за консултация за отказване от тютюнопушене като изискване към дейността на изпълнителите на медицинска помощ.	МЗ, НЗОК, БЛС	2008 г.	Включена диагностика и лечение на тютюневата зависимост в НРД и редовно провеждани от поне 50% от ОПЛ
5.10.	Изготвяне на предложение за включване в клиничните пътеки за лечение на исхемична болест на сърцето и хронична обструктивна белодробна болест на специализирана консултация за отказване от тютюнопушенето при пациенти-пушачи.	МЗ, НЗОК, БЛС, МБАЛ	2008 г.	Разширен стандарт на клиничните пътеки за исхемична болест на сърцето и хронична обструктивна белодробна болест
5.11.	Разкриване на телефонни линии за консултация и съвет за отказване от тютюнопушене с използване на методики, апробирани в страните на Европейския съюз и специално обучен персонал.	МЗ, НЦООЗ	2008 г. и текущ	Разкрити телефонни линии в столицата и поне 5 града. Внедрени методики за телефонно консултиране. Обучен персонал
5.11.1.	Провеждане на обучителни курсове за отказване от тютюнопушенето за персонала, обслужващ телефонните линии. Разработване и отпечатване на ръководство, подпомагащо консултирането по телефон.	МЗ, НЦООЗ	2008 г. и текущ	Проведени 4-6 курса годишно. Внедрени методики. Разработено ръководство
5.12.	Широко разгласяване дейността на кабинетите за отказване от тютюнопушенето към РИОКОЗ, оборудването им със съвременни аудиовизуални средства и спирометри.	МЗ, РИОКОЗ,	2007 г. и текущ	Намалено разпространение на тютюнопушенето с 2% годишно сред населението над 18 годишна възраст. Брой проведени консултации в кабинетите по възрастови групи. Среден брой посещения на кабинета от едно лице, потърсило помощ.
5.13.	Разкриване на кабинети за отказване от тютюнопушенето към ДКЦ, МБАЛ, специализирани болници за лечение на белодробни болести, специализирани болници за лечение на наркомании, онкологични и психиатрични диспансери, неправителствени организации, производствени предприятия и др.	МЗ, лечебни заведения	2008 г. и текущ	Увеличен брой на ползвалите кабинети и повишена ефективност от работата им, отчетена по методика на НЦООЗ. Брой разкрити кабинети.
5.14.	Разработване и стартиране на пилотен проект "Национална мрежа от болници без тютюнев дим" в рамките на международния проект "Промоция на здраве в болниците".	МЗ, НЦООЗ, МБАЛ, РИОКОЗ	2008 г.	Създадена национална мрежа. Въведени критерии за болнична политика за контрол върху тютюнопушенето.

6.	Регулиране на съдържанието на тютюневите изделия и етикетиранието им при спазване изискванията на нормативните документи			
6.1.	Стриктно спазване на изискването за представяне пред обществеността на ясна и недвусмислена информация за основните съставки и добавки на тютюневите изделия, както и основните съставки на тютюневия дим, тяхната токсичност, канцерогенност и наркотично действие, предизвикващо зависимост.	МЗГ, ИТТИ	2007	Ежегодно представена информация пред обществеността
6.2.	Провеждане на контрол на съдържанието и емисиите на тютюневи изделия и процедуриране съгласно изискванията на Закона за тютюна и тютюневите изделия. Обявяване на интернет страницата на КЗП на наложените санкции и предприети мерки. Изпитване на проби от тютюневи изделия в лабораториите на ИТТИ, както и в такива на страни-членки на ЕС.	КЗП, ИТТИ	текущ	95% от пробите отговарят на изисквания в края на периода
6.3.	Оборудване на лицензиран лабораторен комплекс за изпитване към Института по тютюна и тютюневите изделия със съвременна апаратура, даваща възможност за прецизно измерване съдържанието на вредни вещества в тютюневите изделия. Внедряване опита и практиките, възприети от страните на ЕС.	МЗГ, ИТТИ	2008	Оборудвани лаборатории, осигуряващи възможност за измервания по регламентираните стандарти
6.4.	Въвеждане на Решение 2003/641/ЕС за употребата на цветни фотографии и други илюстрации върху опаковките на тютюневите изделия като средство за предупреждение за рисковете за здравето.	МЗ, МИЕ	2008-2009	Въведени цветни фотографии върху опаковките на тютюневите изделия
7.	Ограничаване на незаконната търговия с тютюневи изделия			
7.1.	Провеждане на регулярен контрол на търговската мрежа в страната за установяване наличие на тютюневи изделия без бандерол.	МФ, Агенция „Митници” МВР	текущ	Ефективно приложен превантивен контрол с оглед предотвратяване на нарушенията на действащото законодателство
7.2.	Извършване на проверки на база анализ на риска на цялостното движение на акцизни стоки в зоните на гранично-пропускателните пунктове и на цялата митническа територия на страната.	Агенция „Митници”	текущ	Ефикасна дейност по разкриване на нарушения на релевантното законодателство и съответно налагане на законоустановените санкции
7.3.	Активизиране участието в съвместни операции с чужди митнически администрации и международни организации	Агенция „Митници”	текущ	Обмен на информация за движението на акцизни стоки и анализ на легалния търговски поток и на тенденциите при извършване-то на нарушения с този вид стоки
7.4.	Повишаване ефективността на мерките за ограничаване на трансграничната търговия с фалшиви и пиратски стоки – тютюневи изделия.	Агенция „Митници”	текущ	Ефикасно приложени мерки за граничен контрол за закрила на правата на интелектуалната собственост, включително чрез провеждане на международни операции с участие на страните от Югоизточна Европа.
7.5.	Подобряване на сътрудничеството с търговския сектор с оглед получаване информация за параметрите и развитието на пазара на тютюневи изделия, както и за възможни нарушения на действащото законодателство с този вид стоки.	Агенция „Митници”	текущ	Сключени меморандуми за разбирателство с производители и търговски оператори на акцизни стоки и ефикасното им прилагане

8.	Ограничаване достъпа на младите хора до тютюневите изделия			
8.1.	Въвеждане в съответния нормативен акт на текст относно задължението за продавачите на тютюневи изделия да поставят ясен и видим надпис в пункта за продажба, че продажбата на тютюневи изделия на малолетни и непълнолетни лица е забранена и в случай на съмнение да изискват от всеки купувач на тютюневи изделия да удостовери с документ, че е навършил пълнолетие.	МЗ, МИЕ	2007 г.	Спазване на изискването, установено при текущия контрол от страна на КЗП
8.2.	Въвеждане в Закона за храните и в други нормативни актове на текстове относно забраната за производството и продажбата на сладкарски изделия, закуски, играчки и всякакъв друг вид предмети под формата на тютюневи изделия.	МЗ, МИЕ	2007 г.	Приети текстове в съответните нормативни актове и спазването им, установено при текущия контрол от страна на КЗП и органите на държавния здравен контрол
8.3.	Непрекъснат и ефективен контрол на търговската мрежа в страната по отношение продажбата на тютюневи изделия на малолетни и непълнолетни. Обявяване на резултатите от проверките, наложените санкции и предприети мерки на интернет страницата на КЗП.	КЗП	текущ	Ограничен достъп на малолетни и непълнолетни лица до тютюневи изделия. Брой и размер на наложените санкции за продажби на тютюневи изделия на малолетни и непълнолетни.
9.	Прилагане на икономически осъществими алтернативни дейности за постепенна подмяна на тютюневите насаждения с други култури			
9.1.	Постепенно въвеждане на алтернативни на тютюна култури и други икономически дейности след изготвяне на задълбочен социално-икономически анализ на ефекта от замяната на тютюна върху доходите на тютюнопроизводителите.	МЗГ	2008-2010	Намален брой на производителите, регистрирани, като отглеждащи тютюн
9.2.	Постепенно намаляване подкрепата от страна на държавата при изкупуване на тютюна и пренасочване на целевата парична подкрепа за отглеждане на други земеделски култури.	МЗГ	2009	Намалена целева парична подкрепа за изкупуване на тютюна
10.	Провеждане на изследователска дейност, наблюдение, контрол и обмен на информация			
10.1	Провеждане на системна изследователска дейност, свързана с: - определящите фактори и последиците от употребата на тютюн; - излагане на въздействието на тютюневия дим, главна димна струя, странична димно струя и обкръжаващия поток; - редуциране на вредните вещества в тютюна и тютюневия дим; - въвеждането на алтернативни на тютюна култури; - риска за здравето на децата, които участват в процеса на отглеждане и обработка на суров тютюн	МЗ, НЦООЗ, МЗГ, ИТТИ	текущ	Брой проведени изследвания
10.2.	Осъществяване на активен и редовен обмен с други държави на информацията, получена при изследователската дейност.	МЗ, НЦООЗ, МЗГ, ИТТИ	текущ	Изпратена в срок информация. Разпространена информация до всички партньори, участващи в процеса на ограничаване на тютюнопушенето
11.	Осъществяване на мониторинг, оценка и отчетност на употребата на тютюн и политиките за контрол на тютюнопушенето			
11.1.	Създаване и поддържане на Национална база данни за тютюнопушенето като един	МЗ,	2008 г.	Въведени индикатори СЗО и създадена в

	от поведенческите детерминанти на здравето.	НЦООЗ, НЦЗИ, РЦЗ, НСИ,		съответствие с това национална база данни
11.2.	Създаване на Национална система за мониторинг на употребата на тютюневи изделия и свързаните с тях социални, икономически и здравни индикатори.	МЗ, НЦООЗ, НЦЗИ, РЦЗ, НСИ, МИЕ	2007 г. и текущ	Създадена Национална система
11.3.	Провеждане на всеки две години на проучвания за:	МЗ, НЦООЗ, НЦЗИ, РЦЗ, РИОКОЗ НСИ	2007 г. 2009 г.	Брой проведени проучвания.
11.3.1.	потреблението на тютюневите изделия;			
11.3.2.	разпространение на тютюнопушенето сред различни групи от населението;			
11.3.3.	ведещите причини за пропушване;			
11.3.4.	определяне честотата и динамиката на заболяемостта и смъртността от заболявания, свързани с тютюнопушенето			
11.3.5.	разходите на здравеопазването за лечение на заболявания, свързани с тютюнопушенето			
11.4.	Разпространяване на получената информация от проучванията и друга текуща информация до лидерите на обществени организации, институциите, партньори по програмата, медиите, медицинските специалисти, учители и преподаватели, работодатели, и др., както и чрез интернет страниците на МЗ, КЗП и програмата.	МЗ, НЦООЗ	текущ	Издадени и разпространени доклади от проучванията и други информационни материали
11.5.	Публикуване на редовни доклади за оценката на националните политики за контрол на тютюнопушенето, разпространението на тютюнопушенето и свързаните с него вреди.	МЗ	ежегодно до края на месец март	Изготвени и разпространени ежегодни доклади за оценка на националните политики за ограничаване на тютюнопушенето
11.6.	Своевременно изготвяне на докладите, посочени в чл. 21 на Рамковата конвенция за контрол на тютюна.	МЗ	Съгласно сроковете, утвърдени от Конфе- ренцията на страни- те	Изготвени и предадени в срок доклади
12.	Поддържане на ефективно международно сътрудничество и взаимопомощ			
12.1.	Активно сътрудничество със Световната здравна организация при разработването на общи насоки или процедури, определящи събирането, анализа и разпространението на информация, свързана с контрола на тютюна	МЗ, НЦООЗ, НСИ	текущ	
12.2.	Активно сътрудничество с компетентните международни организации за създаване и поддържане на глобална система за контрол за редовно събиране и разпространение на информация за производството и обработката на тютюн и за	МЗГ, МИЕ, ИТТИ	текущ	

	дейността на тютюневата промишленост, които имат влияние върху националните дейности за контрол върху тютюна			
12.3.	Участие в международни прояви и обучения, организирани с цел подпомагане на разработването, обмена и придобиването на технологии, познания, умения, капацитет и експертиза, свързани с контрола върху тютюна	МЗ, НЦООЗ, МИЕ, МЗГ ИТТИ	текущ	
12.4.	Използване на всички възможности, които предоставят Европейската комисия, Световната здравна организация или други организации за оказване на съдействие при разработването на нормативни актове и технически програми, включително и на такива за предотвратяване на започването, насърчаване на спирането и защита от излагане на въздействието на тютюневия дим	МЗ, НЦООЗ	текущ	
12.5.	Активно търсене и използване на възможностите за оказване на подходящо съдействие на занимаващите се с отглеждане и преработка на тютюн за разработване на подходящи алтернативни начини на препитание по икономически приложим начин.	МЗГ	текущ	
12.6.	Участие при разработване на международно ниво на методите за контрол на тютюна, включително и лечение на зависимостта от никотина и прилагането им в страната.	МЗ, НЦООЗ МЗГ, ИТТИ	текущ	